

کشش مطلوبیت نهایی تابع رفاه اجتماعی و وزن‌های رفاهی استان‌ها در ایران

قهرمان عبدلی*، رامین شیردل**

طرح مسأله: در اقتصاد، این اصل پذیرفته شده است که به منظور رسیدن به حداکثر رفاه اجتماعی از اجرای یک پروژه یا طرح، منافع و هزینه‌های آن بین افراد جامعه براساس مطلوبیت نهایی مصرف یا درآمد توزیع شود. افراد فقیر توان پرداخت مبلغی بابت استفاده از منافع طرح یا پروژه را ندارند ولی منافی که آن‌ها کسب می‌کنند به مراتب بیشتر از افراد غنی است. در این مقاله، براساس این عقیده فراگیر وزن‌های رفاهی استان‌های مختلف کشور را با استفاده از تابع مطلوبیت که در آن مطلوبیت نهایی مصرف نزولی است، محاسبه شده است.

روش: در این تحقیق مصرف سرانه واقعی ۲۸ استان ایران در سال ۱۳۸۵ به صورت آماری بررسی شد. کشش مطلوبیت نهایی مصرف با استفاده از تابع تقاضای خوراکی‌ها و غیرخوراکی‌ها با استفاده از مدل اقتصادسنجی و سری زمانی برآورد و سپس وزن‌های رفاهی محاسبه شده است.

یافته‌ها: تفاوت معنی‌داری در مصرف سرانه واقعی استان‌ها وجود داشته و در نتیجه افزایش یکسان مصرف سرانه تاثیر متفاوتی بر رفاه اجتماعی دارد. لذا وزن‌های رفاهی در ارزیابی طرح‌ها مهم هستند. کشش مطلوبیت نهایی مصرف در ایران ۱/۵۶- است. کمترین وزن رفاهی به استان تهران (۰/۷۲) و بیشترین به استان سیستان (۲/۵۲) اختصاص دارد.

نتایج: به منظور افزایش رفاه اجتماعی در تخصیص منابع بین استان‌ها باید وزن‌های رفاهی را در نظر داشت و با محاسبه مقدار تابع رفاه اجتماعی، هر گزینه که در آن تابع رفاه اجتماعی بیشترین است، انتخاب شود. به کارگیری این وزن‌ها

* دکتر اقتصاد و منابع، عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران <abdoli@ut.ac.ir>

** کارشناس ارشد اقتصاد